

Motion till riksdagen 2023/24:2728

av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C)

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2024 inom utgiftsområde 24 Näringsliv enligt förslaget i tabellen i motionen.

Motivering

Utgiftsområde 24 Näringsliv

Centerpartiet har under en lång tid velat se en rad reformer för tillväxt i hela landet. Det krävs investeringar i utbildningsväsendet, en översyn av inkomstbeskattningen, bättre fungerande vägar, järnvägar och flygplatser. För de stora industrietableringarna, vilka är en förutsättning för en nationell och global omställning, är det också nödvändigt med förbättringar i miljöbalken och en förenklad och effektivare tillståndsprövning för miljöpåverkande verksamheter. Från statligt håll bör säkerställas att det blir mer attraktivt för utrikesbaserad spetskompetens, oavsett yrke, att söka sig till Sverige. I denna internationella kontext spelar inte minst inkomstbeskattning en stor roll och risken är betydande att Sveriges relativt höga skatter på arbete, inklusive de höga marginalskatterna, gör Sverige mindre konkurrenskraftigt. Sveriges bostadsmarknad, där det är svårt och dyrt att bygga nytt samtidigt som hyressystemet inte fungerar, utgör ett problem för Sveriges konkurrenskraft.

Till detta kommer det faktum att vi befinner oss i ett svårt ekonomiskt läge. Inflationen har stigit kraftigt, liksom räntorna. Dessutom påverkas Sverige liksom vår omvärld av det pågående ryska anfallskriget i Ukraina.

Ta vara på digitaliseringens möjligheter för ett starkare näringsliv

Sverige och svenskt näringsliv har en stark position i den nya digitaliserade ekonomin som måste förvaltas och utvecklas. Det ligger ett ansvar på politiken att inte bidra till att

byråkrati och regler bromsar digitaliseringens möjligheter för nya tjänster, nya affärsmodeller eller arbetstillfällen, utan tvärtom ska myndigheter ges i uppdrag att stödja digitaliseringen inom sina olika områden. Existerande regelverk behöver kontinuerligt anpassas till den nya digitala verkligheten, tekniken med regulatoriska sandlådor för ny teknik som observeras av myndigheter innan lagstiftningen genomförs bör användas överallt där det är möjligt, samtidigt som företagen som leder den tekniska utvecklingen inom framtidsområden som AI och avancerad robotteknik behöver ges långsiktiga spelregler för att förbli konkurrenskraftiga på en global marknad.

Bygg Sverige starkt och hållbart

Sveriges välståndsutveckling har i mångt och mycket sin grund i växande basindustrier. Tillväxten i basindustrin bidrog till att den genomsnittliga svenska invånarens välståndsnivå tiofaldigades under de hundra år som följde efter 1870. Sedan dess har industrier som förädlar naturtillgångar varit en central del av landets näringsliv. Basindustrier (gruv- och mineralnäring, träindustri, pappersindustri, metallindustri, framställning av fabricerade metallprodukter samt framställning av glas, keramik och andra icke-metalliska mineralprodukter) skapar exportintäkter och arbetstillfällen, inte minst i de mindre tätbefolkade delarna av landet där behovet av arbetstillfällen under lång tid varit stort.

Skogen och gruvorna

När det gäller svensk basindustri kan särskilt nämnas gruv- och skogsnäringen. Av svensk industris totala sysselsättning, export, omsättning och förädlingsvärde svarar skogsindustrin för cirka 10 procent. 70 000 människor är direkt anställda i skogsnäringen. När man räknar in alla underleverantörer är 120 000 människor sysselsatta i branschen. År 2020 investerade skogsindustrin för 13,3 miljarder kronor och stod därmed för 20 procent av svensk industris totala investeringar. Det totala exportvärdet för branschen låg 2021 på 167 miljarder kronor. Gruvnäringen är en bärande del av svensk export och står för cirka 20 000 jobb i Sverige. 2019 investerade gruvnäringen 6,3 miljarder kronor i Sverige, och under de kommande 20 åren väntas ytterligare hundratals miljarder kronor nyinvesteras.

Sverige måste trygga försörjningen av innovationskritiska metaller

För att lyckas med klimatomställningen är det av stor vikt att trygga försörjningen av de innovationskritiska metaller och mineraler som behövs i modern miljöteknik. I dag är Sverige och EU i hög grad beroende av import från ett fåtal länder, vilket gör tillgången sårbar och säkerhetspolitiskt riskabel. Samtidigt har Sverige avsevärda fyndigheter av dessa metaller och goda förutsättningar att bedriva en hållbar utvinning av dessa, vilket också skapar betydande exportmöjligheter. Storskalig återvinning är viktigt men kommer inte kunna tillgodose framtidens behov. För att utvinning ska bli möjligt behövs en ökad acceptans hos markägaren och hos lokalbefolkningen. Centerpartiet vill att Sverige blir ett land som bidrar till den gröna omställningen genom att öka brytningen av innovationskritiska metaller där så kan ske på ett miljömässigt ansvarsfullt sätt.

Hanteringen av miljö tillstånd måste förtydligas för att stärka rättssäkerheten, förutsebarheten och effektiviteten

Trots att samsynen kring svenska miljökrav är stor, tar handläggningstiderna av miljöprövningsärenden allt längre tid. Företag och organisationer i berörda branscher slår larm om omöjliga investeringsbeslut på grund av handläggningstiderna och bristen på effektivitet hos myndigheterna. Oklarheten kring myndigheternas hantering av ärenden är också ett stort problem som kostar det svenska näringslivet pengar. Det är en helt orimlig situation för de företag som väntar på att få investera hundratals miljoner kronor. För att bryta den negativa trenden med skenande handläggningstider krävs såväl åtgärder här och nu, för att förtydliga och effektivisera relevanta processer, som en mer långsiktig översyn av potentiella åtgärder för att förkorta handläggningstiderna. Det kan till exempel omfatta införandet av en handläggningsgaranti. Men det kräver också ”en väg in” som hanterar både nationella, regionala och kommunala tillstånd.

Miljöbalken behöver också ses över för att säkerställa att den är samtidsanpassad och återspeglar dagens tekniska möjligheter och utrymme för mer cirkulära materialflöden och samhällsstrukturer. Ett belysande exempel är avfallshierarkin, som till stor del har spelat ut sin roll och till vilken långsiktiga alternativ bör utredas.

Sverige är ett exportland

Sverige är en exportnation, men fortfarande är det stora företag som står för den största andelen av exporten. Av små- och medelstora företag är det bara runt 10–15 procent som bedriver exportverksamhet. Många av företagen i denna kategori är underleverantörer. Enligt en undersökning från Kommerskollegium ser 74 procent av industriföretagen Sverige som sin huvudsakliga hemmamarknad, medan bara 12 procent anser att EU är hemmamarknaden. Med cirka nio miljoner potentiella konsumenter är Sverige en begränsad testmarknad för små- och medelstora företag att utveckla egna innovativa produkter. För att stimulera till fler innovationer bör steget till export underlättas.

Besöksnäringen är viktig för Sverige

Besöksnäringen omsätter 100-tals miljarder kronor. Den skapar tillväxt och arbetstillfällen både i landsbygd och stad. Den erbjuder också många unga och nyanlända ett första jobb. Trots att besöksnäringen växer finns det ett antal flaskhalsar som gör att näringen inte når sin fulla potential. En flaskhals är regelkrånglet. Regelförenkling och ökad besöksnäring hör ihop. Att driva företag inom besöksnäringen medför återkommande kontakter med många olika myndigheter och ett omfattande uppgiftslämnande. Att behöva lämna samma uppgifter flera gånger är betungande för företagen. Lagar, regler och myndigheternas verksamheter måste utformas och tillämpas på ett sätt som minimerar företagens administrativa börda. Det krävs en uppdaterad nationell strategi för besöksnäringen.

Regelförenklingsarbetet måste stärkas

Att minska regelbördan för det svenska näringslivet är prioriterat för Centerpartiet. Servicekulturen hos svenska myndigheter är på många ställen god, men måste utvecklas och förbättras. Inställning, bemötande och kundfokus är lika viktigt som regelverk,

processer och handläggningsrutiner. Regelförenkling handlar mycket om ledarskap, styrning och tillämpning. Det handlar om att tillämpa lagar och föreskrifter på ett sätt som minskar väntetider, att se möjligheter istället för problem i varje ärende och där så är möjligt hantera olika delar i en ansökan parallellt mellan myndigheter. Det gäller såväl stora industriinvesteringar som säsongsberoende tillstånd.

Regelrådet bör ha möjlighet att komma in tidigare i lagstiftningsprocessen och ges ett utökat uppdrag att både följa upp de avgifter som företagen åläggs för olika typer av tillstånd och handläggningstider hos myndigheter.

Små och stora företag

Det ska vara lätt att starta företag, och startkapitalet för ett aktiebolag behöver i dag bara vara 25 000 kronor. Men det finns lagstiftning som på ett bättre sätt skulle kunna anpassas efter de mindre företagens behov. De småskaliga livsmedelsproducenterna har till exempel drabbats av omfattande ny regelbörda under de senaste åren. För alla företag kan det handla om frekvensen på uppföljning av tillstånd eller utökade möjligheter till schabloner, men också kostnader för olika typer av tillstånd. Därför vill Centerpartiet tillsätta en utredning som beskriver hur detta kan göras möjligt.

Centerpartiets överväganden

Anslagsförslag 2024 för utgiftsområde 24 Näringsliv

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Verket för innovationssystem	286 753	-1 300
1:2 Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling	3 462 255	±0
1:3 Institutens strategiska kompetensmedel	834 268	±0
1:4 Tillväxtverket	458 702	12 100
1:5 Näringslivsutveckling	402 942	±0
1:6 Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	72 826	-400
1:7 Turismfrämjande	104 613	±0
1:8 Sveriges geologiska undersökning	377 081	-1 800
1:9 Geovetenskaplig forskning	5 923	±0
1:10 Miljösäkring av oljelagringsanläggningar	14 000	±0
1:11 Bolagsverket	124 581	±0
1:12 Bidrag till Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien	8 327	±0
1:13 Konkurrensverket	208 313	-700
1:14 Konkurrensforskning	10 804	±0
1:15 Upprustning och drift av Göta kanal	39 910	±0
1:16 Omstrukturering och genomlysning av statligt ägda företag	40 850	±0
1:17 Kapitalinsatser i statligt ägda företag	173 000	±0
1:18 Avgifter till vissa internationella organisationer	16 860	±0
1:19 Finansiering av rättegångskostnader	18 000	±0

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:20 Bidrag till företagsutveckling och innovation	679 472	±0
1:21 Patent- och registreringsverket	345 518	-1 700
1:22 Stöd vid korttidsarbete	365 000	±0
1:23 Brexitjusteringsreserven	234 000	±0
1:24 Elstöd	500 000	±0
2:1 Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll: Myndighetsverksamhet	26 760	-200
2:2 Kommerskollegium	105 055	-400
2:3 Exportfrämjande verksamhet	402 367	±0
2:4 Investeringsfrämjande	77 772	±0
2:5 Avgifter till internationella handelsorganisationer	25 017	±0
2:6 Bidrag till standardiseringen	31 336	±0
2:7 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning	100 000	±0
Summa	9 552 305	5 600

Inom området föreslår Centerpartiet inga större avvikelser från regeringen, förutom en sänkning av pris- och löneomräkningen, vilket påverkar de anslag som räknas upp med denna.

Elisabeth Thand Ringqvist (C)

Rickard Nordin (C)

Anders Ådahl (C)